

Eläinten, alkioiden ja sukusolujen sisämarkkinakaupan valvonta 2018

2692/00.01.02.00.01/2019



RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Ruokaviraston raportti
Hyväksymispäivä 13.5.2019

Eläinten terveyden ja lääkitsemisen yksikkö

Hyväksyjä Terhi Laaksonen

Esittelijä Virva Valle, Nina Aalto

Lisätietoja Virva Valle, Nina Aalto

Sisällysluettelo

1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTA VUUDEN TOTEUTUMISESTA.....	4
2 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN	4
3 SUOMEN JA MUIDEN EU:N JÄSENMAIDEN VÄLILLÄ SIIRRETYT ELÄIMET, SUKUSOLUT JA ALKIOT.....	5
4 TOIMINNAN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS	8
4.1 Todetut puutteet ja niiden yleisyys siirroissa Suomeen	8
4.2 Todetut puutteet ja niiden yleisyys siirroissa Suomesta.....	8
4.3 Puutteiden analyysi.....	8
4.3.1 Puutteiden esiintyminen	8
4.3.2 Puutteista aiheutuvat riskit	9
4.3.3 Puutteiden syyt	9
5 AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE	9
6 ENNALTAEHKÄISEVÄT JA KORJAAVAT TOIMENPITEET	9
6.1 Toimijoiden ja viranomaisten säädösten tuntemuksen varmistaminen	9
6.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen	10
6.3 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet.....	10
7 TOIMINNAN RESURSSIT	10
8 MUUTOKSET SEURAAVIEN VUOSIEN TOIMINTAAN.....	10

1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TOTEUTUMISESTA

Sisämarkkinoilla tapahtuvissa eläinten, alkioiden ja sukusolujen siirroissa lähettäjä sekä lähettävän jäsenvaltion viranomaiset ovat vastuussa siitä, että lähetys täyttää Euroopan unionin lainsäädännön vaatimukset. Tällaisten siirtojen vastaanottaja on ensisijaisesti vastuussa saapuneen lähetyksen tarkastamisesta. Suomessa vastaanottajan on otettava yhteys kunnaneläinlääkäriin, jos lähetys ei täytä lainsäädännön vaatimuksia tai eläimet ovat sairaita. Vastaanottavan jäsenvaltion viranomaiset voivat tarkastaa lähetyksiä pistokokeina tai jos on epäily, että lähetys ei täytä sisämarkkinakaupan vaatimuksia.

Sisämarkkinakaupan valvonnan tavoitteet toteutuivat vuonna 2018. Suomessa ei havaittu uusia saapuneiden eläinten, alkioiden tai sukusolujen mukana tulleita vastustettavia eläintauteja. Toimijoita rekisteröitiin ja heitä ohjeistettiin sisämarkkinatuonnin tai -viennin vaatimuksista ja tarkastuksista. Rekisteröintien yhteydessä paikallisille virkaeläinlääkäreille lähetettiin ohjeistukset tarvittavista tarkastuksista.

Eläinten, alkioiden ja sukusolujen siirrot Suomesta toisiin jäsenvaltioihin (sisämarkkinavienti) vähenivät verrattuna edelliseen vuoteen. Nautojen sukusolutuotteiden siirtomäärien muutoksen taustalla ovat alan toimintakentässä tapahtuneet muutokset. Kunnaneläinlääkärit tarkastivat kaikki lähetykset, jotka edellyttävät terveystodistusta. Määränpäamaissa tehdyt tarkastukset osoittivat, että lähetykset täyttivät pääsääntöisesti lainsäädännön vaatimukset.

Eläinten, alkioiden ja sukusolujen siirtoja Suomeen (sisämarkkinatuonti) oli hieman vähemmän kuin edellisenä vuonna. Suomeen siirrettiin Ruotsista kuusi vesipuhvelia uutena nautaeläimiin kuuluvana eläinlajina. Lampaan spermaa ei siirretty Suomeen lainkaan toisin kuin edeltävänä vuonna. Suomeen siirrettyjen erien tarkastuksia raportoitiin TRACES (Trade Control and Expert System) -järjestelmään hieman vähemmän kuin edellisenä vuonna. Virkaeläinlääkärit eivät raportoi kaikkia tarkastuksia TRACES-järjestelmään. Ohjeistusta ja koulutusta on tältä osin annettu. TRACES on internetpohjainen Euroopan komission ylläpitämä järjestelmä, joka on kehitetty varmentamaan eläinten ja eläintuotteiden jäljitettävyyttä ja valvonta niin jäsenvaltioiden välisissä siirroissa kuin tuonnissa EU:n ulkopuolisista maista.

Sisämarkkinakaupan valvonnan voidaan kokonaisuutena katsoa onnistuneen hyvin. Merkittävimmän ongelman muodostavat sääntöjen vastaiset lemmikkieläinten, hevosten ja harrastesiipikarjan siirrot, joihin on vaikea puuttua valvonnan keinoin, sillä sisämarkkinakaupassa tarkastukset tehdään määräpaikassa, ei valtakunnanrajalla. Hevosten laittomat siirrot paljastuvat silloin kun niitä ollaan rekisteröimässä Suomessa ja lemmikkieläinten laittomat siirrot eläinlääkäreiden vastaanotoilla. Harrastesiipikarjaa siirretään Suomeen osittain noudattamatta lainsäädännön vaatimuksia.

Toimivaltaisten viranomaisten ja Eviran välinen yhteistyö oli runsasta erityisesti laittomien siirtojen selvittelyssä. Tulli, poliisi tai verottaja toimi osallisena osassa tapauksissa. Viranomaisten välisessä yhteistyössä ja ohjauksessa kohdistettiin painopistettä niihin siirtoihin, joissa arvioitiin olevan merkittävä eläintautiriski. Sisämarkkinakaupan valvonnan kattavuuden kulmakivi oli ja tulee olemaan viranomaisten resurssien riittävyys.

2 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN

Suomeen siirretyt eläimet, alkioita ja sukusolut tarkastetaan valvontasuunnitelman mukaisesti riskiperusteisena otantana. Virkaeläinlääkäreiden tarkastamien erien tarkastusten raportointi tapahtuu TRACES-järjestelmään. TRACES-järjestelmän raportointiin perustuen viranomaiset tarkastivat Suomeen siirretyistä 3778 erästä 82 erää, mikä on hieman pienempi määrä kuin edellisenä vuonna. Tehdyistä tarkastuksista suurin osa kohdistui teuraseläinten siirtoihin tai sellaisten eläinten siirtoihin, joissa eläintautien leviämisen riski on suurempi verrattuna esim. sukusolujen siirtoihin, jotka ovat lähtöisin hyväksytyiltä spermankeräysasemilta. Kaikkia tarkastuksia ei ole raportoitu TRACES-järjestelmään.

Sekä Eviran ylitarkastajat että läänin- että kunnaneläinlääkärit seurasivat Suomeen saapuneiden lähetysten terveystodistuksia TRACES-järjestelmän kautta. Terveystodistusten seurannan avulla varmistetaan, että sisämarkkinakaupan toimijat ovat rekisteröityneet lainsäädännön edellyttämällä tavalla sisämarkkinakaupan toimijoiksi ja että todistuksissa olevat eläinten terveyttä koskevat vakuudet on todistettu lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Puutteellisiin terveystodistuksiin reagoitiin, mahdollisuuksien mukaan jo ennen lähetysten saapumista Suomeen, pyytämällä todistuksen varmentaneelta virkaeläinlääkäriltä lisätietoja ja mahdollista korjausta todistukseen. Tuotantoeläinten ja sukusolujen tuonneissa toimijat noudattivat yleensä myös ETT ry:n ohjeita, mikä vähentää eläintautien leviämisen riskiä Suomeen. Harraste-eläimiksi tuotujen tuotantoeläinten kohdalla toimijoiden sitoutuminen ETT ry:n sääntöihin ja ohjeisiin ei ole kuitenkaan itsestäänselvyys.

Aluehallintovirastot tarkastivat pistokokeina jäsenmaiden välillä siirrettävien lemmikkieläinten asiakirjoja ja tunnistusmerkintöjä. LSAVI järjesti kahdeksan tarkastustapahtumaa Turun satamassa, Ahvenanmaan maakuntahallitus kaksi Ahvenanmaan satamissa, LAVI yhden ja LSSAVI kaksi Vaasan satamassa ja kaksi lentokentällä. Tehovalvonnoissa yleisin havaittu rikkomus oli koirilta puuttuva loislääkitys ja niiden tulokset tukevat käsitystä, että siirtovaatimuksista tiedottaminen on edelleen tärkeää. ESAVI tarkasti Helsingin Länsisataman kautta Suomeen saapuvia teurassikakuljetuksissa käytettäviä kuljetusajoneuvoja. Tarkastuksissa ei todettu puutteita.

Suomesta toisiin jäsenvaltioihin siirrettiin kaikkiaan 904 lähetystä, joista 284 lähetykselle raportoitiin TRACES-järjestelmässä tarkastus määräpaikassa. Tarkastusten suuri osuus johtuu siitä, että Suomesta siirrettiin teurassikoja Viroon ja EU-lainsäädännön mukaan kaikki teuraseläinlähetykset on virkaeläinlääkärin tarkastettava määränpäänä olevassa teurastamossa. Suomesta siirrettyjen erien osalta Britannia raportoi puutteista yhden lemmikkikoiran terveystodistuksessa. Asiakirjan puutteet korjattiin. Tarkastuksissa ei raportoitu eläinten terveyteen liittyviä puutteita Suomesta siirretyissä erissä.

3 SUOMEN JA MUIDEN EU:N JÄSENMAIDEN VÄLILLÄ SIIRRETYT ELÄIMET, SUKUSOLUT JA ALKIOT

TRACES-järjestelmässä laaditaan ja virkaeläinlääkäri varmentaa viralliset terveystodistukset, silloin kun edellytyksenä on, että virkaeläinlääkäri tarkastaa ennen siirtoa lähetettävät eläimet, sukusolut tai alkiot. Järjestelmässä myös laaditaan ja virkaeläinlääkäri varmentaa ilmoitukset sellaisten eläinten ja sukusolujen siirroista, joissa edellytyksenä on pelkästään siirtoilmoituksen tekeminen.

TRACES-järjestelmän tilastointityökalut mahdollistavat tilastojen laatimisen järjestelmässä laadituista sisämarkkinakaupan terveystodistuksista ja siirtoilmoituksista.

Kaikkien eläinlajien osalta alla olevat tilastot eivät ole kattavia, sillä näiden osalta lainsäädäntö ei aina edellytä terveystodistuksen laatimista TRACES-järjestelmässä.

- Hevoseläinten osalta tilastoista puuttuvat sellaisten rekisteröityjen hevosten siirrot, joiden terveystodistusta ei ole laadittu TRACES-järjestelmässä sekä sellaisten pohjoismaiden välillä kilpailuihin osallistuneiden hevosten siirrot, joissa ei edellytetä terveystodistusta.
- Lemmikkieläiminä siirrettävät koirat ja kissat voivat puolestaan matkustaa omistajan mukana pelkästään lemmikkieläinpassilla ilman terveystodistusta.
- Joidenkin eläinlajien siirroissa lainsäädäntö edellyttää vain omistajan antamaa vakuutusta, jota ei tehdä järjestelmässä (turkiseläimet, lemmikkilinnut, jäniseläimet)
- Joidenkin eläinlajien siirroissa lainsäädäntö ei edellytä eläinten terveyttä koskevaa todistusta tai vakuutusta (esim. jyräjät)

Vuoden 2018 aikana TRACES-järjestelmään rekisteröitiin kaikkiaan 904 siirtoa, joissa alkuperäpaikka oli Suomessa ja määräpaikka toisessa jäsenvaltiossa. Taulukossa 1 on esitetty eläinlajeittain nämä siirrot.

Taulukko 1. Vuonna 2018 Suomesta toisiin jäsenvaltioihin siirrettyjen erien sekä eläinten, siitosmunien ja, alkuiden lukumäärä, sperma-annosten määrä ja elävien kalojen, mädin ja maidin osalta lukumäärä/paino

Laji	Määränpäämaa	Lähetettyjen erien lkm	Lähetettyjen eläinten, sperma-annosten tai alkuiden lkm tai elävien kalojen, mädin ja maidin määrä/kg
Naudat	SE, EE, DK	9	73
Naudan sperma	SE, EE, DK	53	38065
Naudan alkio	SE	32	115
Siat	EE, LV	158	16461
Sian sperma	PL	2	48
Lampaat	-	0	0
Vuohet	-	0	0
Vuohen sperma	FR	1	1
Siipikarja, untuvikot	EE	62	4576495
Siipikarja, siitosmunat	EE, DE, PL, SE, NL	17	1149920
Mehiläiset	DE	4	20
Vesiviljelyeläimet, kalat	EE, SE, NO	13	38812 kg 548335 kpl
Vesiviljelyeläimet, hedelmöitetty mäti ja maiti	AT, FR, DE, IT, LV, PL, SE	17	246,8 kg
Hevoseläimet	AT, BE, BG, CH, DE, DK, EE, ES, FR, GB, HU, IE, IT, LT, LV, MT, NL, NO, PL, SE	487	553
Hevosen sperma	EE, DK	5	253
Teurasporot	SE	9	1652
Muut porot	GB, NL	2	149
Turkiseläimet	EE, NO, SE	5	24
Eläintarhaeläimet			
- Kädelliset	FR	1	2
- Märehtijät	DE, CZ	2	3
Koirat, kaupallinen siirto	BE, CZ, EE, GB, IE, IT, NO, SE	16	134
Kissat, kaupallinen siirto	EE, GB	2	7
Kamelieläimet		0	0
Sirkuseläimet	DE	1	9

Vuoden 2018 aikana TRACES-järjestelmään rekisteröitiin kaikkiaan 3778 siirtoa, joissa määräpaikka oli Suomessa ja alkuperäpaikka toisessa jäsenvaltiossa. Taulukossa 2 on esitetty eläinlajeittain nämä siirrot. Taulukossa ei ole mukana sellaisten elintarvikkeiden siirtoja, jotka edellyttävät terveystodistusta, johtuen EU:n antamasta suojapäätöksestä alkuperäalueella esiintyvän eläintautiepidemian vuoksi.

Taulukko 2. Vuonna 2018 Suomeen toisista jäsenvaltioista siirrettyjen erien sekä eläinten, siitosmunien ja alkioiden lukumäärä, sperma-annosten määrä ja elävien kalojen, mädin ja maidin osalta lukumäärä/paino

Laji	Alkuperämaa	Saapuneiden erien lkm	Saapuneiden eläinten, sperma-annosten tai alkioiden lkm tai elävien kalojen, mädin ja maidin määrä /kg
Naudat	UK, SE	8	69
Naudan sperma	NL, ES, UK, NO, FR, CH, DK, SE	233	735269
Naudan alkiot	NL, UK, DE, CH, DK	11	150
Siat	NO, DK	9	219
Sian sperma	NO	110	2530
Lampaat	SE	5	40
Lampaan sperma		0	0
Lampaan alkiot		0	0
Vuohet	SE	2	7
Vuohen sperma	FR	2	150
Siipikarja, untuvikot (kana, kalkkuna, strutsi)	NL, UK, PT, SE, DE, BE	50	854763
Siipikarja, siitosmunat (kana ja fasaani)	DK, FR, SE	177	13565044
Siipikarja, kanat	SE	1	300
Vesiviljelyeläimet, kalat ja ravut	SE,UK,DE, LV,EE	86	647020 kg 888190 kpl
Vesiviljelyeläimet, hedelmöitetty mäti ja maiti	UK, DK, SE	10	517 kg
Mehiläiset	IT, AT, CZ, EE, EL, LV, MT, SI, DK, SK, SI, SE	49	5253
Kimalaiset	BE, NL	206	12029
Hevoseläimet	AT, BE, BG, CH, CZ, DE, DK, EE, ES, FR, GB, HU, IE, IT, LT, LU, LV, NL, NO, PL, PT, SE,	1 360	1 642
Hevosen sperma	BE, DE, DK, FR, GB, IT, NL, NO, SE	616	5248
Teurasporot	SE	19	1 573
Muut porot		0	0
Turkiseläimet	NO, DK	7	2157
Eläintarhaeläimet:Kädelliset		0	0
Eläintarhaeläimet:Märehtijät	EE, CZ, SE	4	5
Koirat, kaupallinen siirto	AT, BG, CY, CZ, DE, EE, ES, FR, GB, GR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, NO, PL, PT, RO, SK	619	2 175
Kissat, kaupallinen siirto	BU, EE, GR, IT, PL, ES, RO, UK	24	37
Kamelieläimet	CZ, NO, SE	5	28
Sirkuseläimet	DE	1	9

4 TOIMINNAN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS

Suurin osa toimijoista on vakiintuneita ja toiminta täyttää lainsäädännön vaatimukset.

4.1 Todetut puutteet ja niiden yleisyys siirroissa Suomeen

Ruotsista siirrettiin Suomeen yksi nauta ilman terveystodistusta. Ruotsin viranomaisten antamien selvitysten jälkeen tilanne korjattiin. Norjasta tuotiin hirvieläinten näivetystaudin siirtokieltojen vastaisesti yksi poro LAVIn alueelle. Poro lopetettiin. Suomen sisävesialueille v. 2016 myönnettyä SAV- vapautta, ei oltu huomioitu neljän Suomeen siirretyn hedelmöitetyn mätierän osalta. Niissä tapauksissa, joissa mätierien SAV- vapautta ei pystytty todistamaan, eriin ja mätiiä vastaanottaneisiin laitoksiin kohdistettiin viranomaistoimenpiteitä sen varmistamiseksi, että siirto ei aiheuttanut taudin leviämisen riskiä taudista vapaille alueille.

30 tapauksessa toisista EU-maista siirretyt hevoset eivät täyttäneet vaatimuksia. Näillä hevosilla havaittiin puutteita tunnistusasiakirjoissa tai niillä ei ollut vaadittua terveystodistusta. Tunnistusasiakirjat olivat joko väärennetyjä tai niiden tiedot eivät vastanneet kyseessä olevaa hevosta. 26:ltä laittomasti Suomeen siirretyltä hevoselta otettiin näytteet tiettyjen vastustettavien eläintautien osalta ja kaikki testitulokset olivat negatiivisia. 3 hevosta palautettiin lähtömaihin. Virkaeläinlääkärit ryhtyivät tarvittaviin toimenpiteisiin, kun puutteita havaittiin.

155 tapauksessa toisista EU-maista lemmikkieläiminä siirretyt koirat ja kissat eivät täyttäneet vaatimuksia. Kissoilta ja koirilta puuttui lemmikkieläinpassi tai esim. voimassa oleva raivotautirokotus. Näistä koirista ja kissoista suurin osa asetettiin eristykseen, osa palautettiin lähtömaahan ja muutamia jouduttiin lopettamaan. Tapauksissa, joissa ekinokokkilääkitys puuttui, koirat madotettiin ja ohjeistettiin omistajaa koiran lähipäivien hoidosta. Koirien ja kissojen kaupallisissa siirroissa puolestaan oli muutama tapaus, jossa toimija oli laiminlyönyt tuojan velvollisuuksia.

Suomalaiset toimijat eivät kaikilta osin toimineet lainsäädännön edellyttämällä tavalla ja raportoineet virkaeläinlääkärille terveystodistuksissa todetuista puutteista. Todetuista rikkeistä (todistus puutteellinen, rekisteröiminen puuttunut jne.) ei pidetty erillistä tilastoa.

4.2 Todetut puutteet ja niiden yleisyys siirroissa Suomesta

Suomesta toisiin jäsenvaltioihin siirretyissä eläimissä ei raportoitu eläinten terveyteen liittyviä puutteita.

4.3 Puutteiden analyysi

4.3.1 Puutteiden esiintyminen

TRACES-järjestelmässä laadituissa terveystodistuksissa esiintyy jonkin verran puutteita niin todistuksen osassa I eli lähetystä koskevissa tiedoissa kuin myös osassa II eli eläinten terveyttä koskevassa vakuutuksessa. Syynä tähän voi olla se, että todistuksen laatija ei ole osannut tehdä todistusta järjestelmässä teknisesti täysin oikein. Puutteet eläinten terveyttä koskevassa vakuutuksessa johtuvat useimmiten siitä, että todistuksen myöntänyt virkaeläinlääkäri ei ole huomionnut Suomelle myönnettyjä lisävakuuksia tiettyjen eläintautien suhteen. TRACES-järjestelmässä tällaiset virheet voidaan korjata laatimalla todistuksesta korvaava todistus.

Siirroissa Suomeen eniten määräysten vastaisia siirtoja on lemmikkieläinten ja hevosten siirroissa. Näistä tapauksista tehdään hallintopäätöksiä vuosittain useita kymmeniä. On todennäköistä, että kaikki määräysten vastaiset siirrot eivät tule viranomaisten tietoon. Tullilla ei ole toimivaltuuksia tarkastaa EU:n sisällä siirtyviä eläimiä ja niiden asiakirjoja kuin selkeissä rikosepäilyissä. Lemmikkieläinten, siipikarjan ja hevosten kohdalla on tavattu myös eläinten ammattimaista

salakuljetusta. Tällaisissa tapauksissa virkaeläinlääkärit ovat tehneet toimijoista tutkintapyynnön poliisille.

4.3.2 Puutteista aiheutuvat riskit

Tuotantoeläinten (naudat, siat, lampaat, vuohet, porot, kamelieläimet, siipikarja, siitosmunat, mehiläiset, kimalaiset, turkiseläimet ja vesiviljelyeläimet) siirtojen mukana mahdollisesti tulevat tarttuvat taudit aiheuttaisivat tuotannon menetyksiä ja eläimiä jouduttaisiin ehkä lopettamaan tartunnan johdosta.

Koirien ja kissojen määräystenvastaiset siirrot voivat aiheuttaa riskin kansanterveydelle. Sekä raivotauti että myräekinokokkoosi ovat zoonooseja. Raivotauti voi olla tartunnan saaneessa eläimessä piilevänä kuukausia ja ekinokokkoosi ei aiheuta tartunnan saaneelle koiralle lainkaan oireita.

Hevoseläinten määräystenvastaiset siirrot voivat aiheuttaa vastustettavien tautien leviämistä. Viime vuosina on todettu hevosten näivetystautia runsaasti Romaniassa ja satunnaisia tautitapauksia todetaan muissa EU:n jäsenvaltioissa.

Uusien tarttuvien eläintautien tulo Suomeen estäisi tai rajoittaisi elintarvikkeiden vientiä.

4.3.3 Puutteiden syyt

Toimijat eivät aina ole tietoisia eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden siirtojen vaatimuksista tai toimijat ovat välinpitämättömiä noudattamaan niitä. Usein määräystenvastaisten siirtojen syynä ovat taloudellisen edun saaminen hankkimalla edullisemmin eläimet, alkioit ja sukusolut alemman hintatason maista. Varsinkin lemmikkieläinten osalta motiivina hankkia eläin ulkomailta on huonoissa olosuhteissa olevien eläinten ns. pelastustoiminta ja tällöin ei tiedosteta toiminnan aiheuttamaa riskiä muiden eläinten sekä ihmisten terveydelle.

Lemmikkieläinkaupassa, mutta myös harrastesiipikarjan ja hevosten kaupassa esiintyy ammattimaista eläinvälitystä. Eläinkauppaa käydään entistä enemmän internetissä. Eläinten verkkokaupan suoramyyntin helppous houkuttaa ostamaan eläimiä ulkomailta ilman, että on varmistuttu siitä, että eläimet täyttävät lainsäädännön edellyttämät siirtoehdot.

Terveystodistuksissa todettuihin puutteisiin oli useimmiten syynä lähettävän maan virkaeläinlääkäriin tekemät virheet terveystodistuksen laatimisessa.

5 AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE

Komission tarkastusvirasto – Directorate on Health and Food Audits and Analysis ei auditoinut Suomen sisämarkkinakaupan valvontaa vuonna 2018.

6 ENNALTAEHKÄISEVÄT JA KORJAAVAT TOIMENPITEET

6.1 Toimijoiden ja viranomaisten säädösten tuntemuksen varmistaminen

Toimijoille tehtyjä ohjeita päivitetään ja kehitetään jatkuvasti (taulukko 5). Sidosryhmien (esim. ETT r.y.) kanssa järjestettiin kokouksia, joissa käsiteltiin lainsäädännön vaatimuksia. Yhteistyötä on lisätty eläimiä myyvän verkkosivuston ylläpitäjän kanssa. Eläinten, alkioiden ja sukusolujen sisämarkkinakauppaa koskevia Eviran internetsivuja on kehitetty.

Virkaeläinlääkäreitä koulutettiin ja ohjeistettiin sekä heille tiedotettiin valvonnassa havaituista puutteista, jotta he osaavat paremmin ohjeistaa ja valvoa toimijoita. Läänineläinlääkäreitä koulutettiin kahdesti vuodessa järjestettävillä AVI-Evira -neuvottelupäivillä Evirassa.

Koulutuspäivillä käsiteltiin ajankohtaisia sisämarkkinakaupan valvontaan liittyviä asioita. Virkaeläinlääkäreille järjestettiin myös yksi erillinen koulutuspäivä TRACES-järjestelmästä.

Tiedotusvälineille toimitettiin materiaalia eläinten, erityisesti lemmikkieläinten siirtoja koskevista vaatimuksista. Lemmikkieläinten siirroissa todetut ongelmat olivat esillä mediassa. Suomen lähialueilla esiintyvän afrikkalaisen sikaruton leviämistä tiedotettiin aktiivisesti niin eläintenpitäjiä kuin kuluttajia, sillä tauti ei leviä ainoastaan eläinten mukana vaan myös kuljetusajoneuvojen ja sioista saatavien elintarvikkeiden ja sivutuotteiden mukana.

Eläinlääketieteen opiskelijoita koulutettiin sisämarkkinakaupan edellytyksistä ja erityisesti lemmikkieläinasetuksen vaatimuksista lemmikkieläinten matkustamisessa ja TRACES-järjestelmän käytöstä.

6.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen

Virkaeläinlääkärit tekivät ammattimaisesti lemmikkieläimiä tai hevosia salakuljettavista toimijoista tarvittaessa tutkintapyyntöjä poliisille.

6.3 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet

Eviran rekisteri sisämarkkinakaupan toimijoista on esillä Eviranetissä. Rekisterin tietoja pääsevät katsomaan kaikki virkaeläinlääkärit. Näin virkaeläinlääkäreillä on käytettävissään aina ajantasainen tieto alueensa sisämarkkinoilla toimivista toimijoista ilman, että heidän on pidettävä tiedoista omaa kirjanpitoaan. Rekisteri sisältää tiedot toimijoiden sähköposteista, mikä mahdollistaa nopealla aikataululla tiedottaa toimijoille mm. uudistetut ohjeet ja tietoa mahdollisesti todetuista eläintautiepidemioista.

Taulukko 5. Viranomaisille ja toimijoille annettu ohjeistus.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ohjeet toimijoille										
- päivitytetyt, kpl	49	50	56	27	39	82	32	65	21	26
- uudet, kpl		1	6	0	7	2	0	8	11	0
Ohjeet viranomaisille	50									
- päivitytetyt, kpl		55	62	5	4	12	20	8	6	9
- uudet, kpl		1	6	4	7	4	3	1	3	0

7 TOIMINNAN RESURSSIT

Aluehallintovirastojen käytössä olevat resurssit on raportoitu yhteisesti kaiken eläinten terveyden valvonnan osalta ja julkaistaan eläinten terveyttä koskevassa valvontaraportissa. Lukuihin sisältyy esimerkiksi sisämarkkina- tai kolmasmaatuonnin valvontaa, eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvontaa AVI:ssä sekä mahdollisesti osittain sivutuotevalvontaa tekevien henkilöiden työpanosta varsinaisen eläinten terveyden valvonnan lisäksi. ESAVI on varoittanut, että laittoman tuonnin osalta resurssit eivät vastaa lisääntyvää työmäärää varsinkin moniongelmaisten tapausten selvittämisessä.

8 MUUTOKSET SEURAAVIEN VUOSIEN TOIMINTAAN

Lemmikkieläinasetuksen tuomat velvollisuudet aiheuttavat työtä valvoville viranomaisille. Jäsenmaiden on suoritettava rajoillaan asiakirjojen ja tunnustusmerkintöjen tarkastuksia lemmikkieläimille. Tarkastuksia on tarkoitus jatkaa. Osa aluehallintovirastoista lisää tai pitää tarkastusmäärät ennallaan kun taas osa vähentää tai mahdollisesti pitää tauon tarkastuksissa.

Ainakin ESAVIn alueella vaatimusten vastaisesti siirrettyjen eläinten tapauksen käsittely tulee lisääntymään. Tarkoitus on motivoida myös yksityiset eläinlääkärit ilmoittamaan aktiivisemmin havainnoistaan. Verkostoituminen ja yhteistyö eri viranomaistahojen kesken on aktiivista ja tapauksen käsittelyprosessiin lisätään tarvittaessa uusia organisaatioita.

TRACESin hyödyntämistä valvonnassa painotetaan koulutuksessa.

TRACESin uusi teknologia (TNT) tulee käyttöön myös sisämarkkinakaupassa muutaman vuoden sisällä.

EU:n uuden eläintautisäännösten tuomiin muutoksiin valmistaudutaan ja delegoitujen asetusten valmisteluun osallistutaan.